ПРОТОКОЛ
сорок третього засідання Робочої групи з розгляду проблемних питань суб'єктів первинного фінансового моніторингу – небанківських установ та аналізу ефективності заходів, що вживаються ними для запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму

м. Київ, Держфінмоніторинг 30 червня 2017 року

Засідання проводив заступник директора департаменту – начальник відділу стратегії розвитку системи фінансового моніторингу Департаменту координації системи фінансового моніторингу Савчук Віктор Іванович.

За результатами обговорення питань порядку денного вирішили:

1. Взяти до відома інформацію Держфінмоніторингу, Міністерства фінансів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Міністерства інфраструктури України, Міністерства юстиції України, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Державної міграційної служби України та професійних організацій суб'єктів первинного фінансового моніторингу щодо пропозицій та зауважень, які стосуються проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку подання інформації для взяття на облік (зняття з обліку) суб'єктів первинного фінансового моніторингу, виявлення та реєстрації, а також подання суб'єктами первинного фінансового моніторингу Державній службі фінансового моніторингу інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, іншої інформації, що може бути пов'язана з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму чи фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2015 р. №552» (далі проект постанови).

2. Учасникам робочої групи у термін до 1 серпня 2017 року надати до Держфінмоніторингу пропозиції щодо змін до постанови Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2015 р. №552.

3. Держфінмоніторингу узагальнити надані пропозиції та зауваження та розглянути можливість їх врахування під час підготовки остаточної редакції проекту постанови.

4. Взяти до відома інформацію учасників Робочої групи щодо узгодження спільної позиції з наступних питань.

Питання 1. Який юридичний статус має протокол засідання Робочої групи з розгляду проблемних питань суб'єктів первинного фінансового

моніторингу – небанківських установ та аналізу ефективності заходів, що вживаються ними для запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму.

Відповідно до Положення про Робочу групу, яке схвалене рішенням 14 засідання Ради з питань дослідження методів та тенденцій у відмиванні доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванні тероризму від 26.05.2014, протокол засідання Робочої групи має рекомендаційний характер як для суб'єктів первинного фінансового моніторингу, так і для суб'єктів державного фінансового моніторингу.

Питання 2. Визначення суб'єктом первинного фінансового моніторингу, що внесений до Державного реєстру фінансових установ як «Інша кредитна установа», коду виду суб'єкта, який він повинен зазначати в формі обліку відповідно до наказу Міністерства фінансів України від 29.01.2016 № 24 «Про затвердження форм обліку та подання інформації, пов'язаної із здійсненням фінансового моніторингу, та інструкції щодо їх заповнення»

Код виду суб'єкта первинного фінансового моніторингу, згідно з вимогами наказу Міністерства фінансів України від 29.01.2016 № 24 «Про затвердження форм обліку та подання інформації, пов'язаної із здійсненням фінансового моніторингу, та інструкції щодо їх заповнення», визначається відповідно до його реєстраційних документів.

Тобто зміна відомостей, які надавалися суб'єктом первинного фінансового моніторингу при постановці його на облік в Єдиній державній інформаційній системі у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, має відбуватися у випадку змін щодо реєстрації суб'єкта первинного фінансового моніторингу у Державному реєстрі фінансових установ та відповідати його новим реєстраційним даним.

Питання 3. Порядок проведення фінансовими установами ідентифікації та верифікації клієнтів на підставі поданого паспорта громадянина України у формі картки, що містить безконтактний електронний носій, або що не містить безконтактний електронний носій.

Згідно з частиною першою статті 9 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (далі – Закон), суб'єкт первинного фінансового моніторингу відповідно до законодавства зобов'язаний на підставі поданих клієнтом (представником клієнта) офіційних документів або засвідчених в установленому порядку їх копій (якщо інше не передбачено цим Законом) здійснювати ідентифікацію та верифікацію клієнта (представника клієнта).

Відповідно до частини дев'ятої статті 9 Закону суб'єкти первинного фінансового моніторингу під час ідентифікації та верифікації резидентів встановлюють для фізичної особи - прізвище, ім'я та по батькові, дату

народження, номер (та за наявності - серію) паспорта громадянина України (або іншого документа, що посвідчує особу та відповідно до законодавства України може бути використаним на території України для укладення правочинів), дату видачі та орган, що його видав, реєстраційний номер облікової картки платника податків України (або ідентифікаційний номер згідно з Державним реєстром фізичних осіб - платників податків та інших обов'язкових платежів) або номер (та за наявності - серію) паспорта громадянина України, в якому проставлено відмітку про відмову від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків України чи номер паспорта із записом про відмову від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків України в електронному безконтактному носії.

Відповідно до пункту 30 частини першої статті 1 Закону офіційний документ - документ, складений, виданий, засвідчений з дотриманням визначених законодавством норм уповноваженою особою, якій законодавством надано право у зв'язку з її професійною чи службовою діяльністю складати, видавати, засвідчувати певні види документів, що підтверджує чи посвідчує певні події, явища або факти і який містить передбачені законодавством реквізити та відомості.

Згідно з частиною першою статті 21 Закону України «Про єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» (далі – Закон про демографічний реєстр), паспорт громадянина України є документом, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України.

Паспорт громадянина України виготовляється у формі картки, що містить безконтактний електронний носій (частина четверта статті 21 Закону про демографічний реєстр).

Частиною сьомою статті 21 Закону про демографічний реєстр, до паспорта громадянина України вноситься така інформація:

- назва держави;
- назва документа;
- ім'я особи;
- стать;
- громадянство;
- дата народження;
- унікальний номер запису в Реєстрі;
- номер документа;
- дата закінчення строку дії документа;
- дата видачі документа;
- уповноважений суб'єкт, що видав документ (код);
- місце народження;
- відцифрований образ обличчя особи;
- відцифрований підпис особи;
- податковий номер (реєстраційний номер облікової картки платника податків з Державного реєстру фізичних осіб - платників податків) або повідомлення про відмову від прийняття реєстраційного номера облікової

картки платника податків (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідний контролюючий орган). У разі наявності повідомлення про відмову від реєстраційного номера облікової картки платника податків проставляється слово «відмова».

Враховуючи зазначене, паспорт громадянина України у формі картки, що містить безконтактний електронний носій включає всі дані про особу, які необхідні для здійснення суб'єктами первинного фінансового моніторингу для проведення ідентифікації та верифікації клієнта.

Окремо слід наголосити на тому, що паспорт громадянина України у формі картки, що містить безконтактний електронний носій, має лише номер за відсутності серії. Тому під час заповнення суб'єктом первинного фінансового моніторингу форми 2ФМ відповідний реквізит набуває значення константи ZZZZZ.

Питання 4. Чи підлягає обов'язковому фінансовому моніторингу операція перерахування страховиком, кінцевий бенефіціарний власник якого публічний діяч, благодійного платежу в благодійний фонд – неприбуткову організацію, кінцевий бенефіціарний власник якої також публічний діяч?

Відповідно до пункту 1 частини другої статті 5 Закону страховики (перестраховики), страхові (перестрахові) брокери є суб'єктами первинного фінансового моніторингу.

На підставі частини другої статті 6 Закону суб'єкти первинного фінансового моніторингу зобов'язані забезпечувати виявлення фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, до початку, в процесі, в день виникнення підозри, після їх проведення або під час спроби їх проведення чи після відмови клієнта від їх проведення, зокрема з використанням засобів автоматизації.

Водночас, фінансовою операцією в розумінні Закону є будь-які дії щодо активів клієнта, вчинені за допомогою суб'єкта первинного фінансового моніторингу (пункт 47 частини першої статті 1 Закону).

Згідно із пунктом 21 частини першої статті 1 Закону до клієнтів віднесено будь-яких осіб, які звертаються за наданням послуг до суб'єкта первинного фінансового моніторингу або користуються послугами суб'єкта первинного фінансового моніторингу.

Приймаючи до уваги вищезазначені норми законодавства, на засіданні Робочої групи було визначено, що страховики (перестраховики), страхові (перестрахові) брокери, як суб'єкти первинного фінансового моніторингу, зобов'язані забезпечувати виявлення фінансових операцій лише у разі надання послуг у сфері страхування.

Питання 5. Чи необхідно внутрішньому аудитору кредитної спілки

ознайомлюватися з внутрішніми документами кредитної спілки з питань фінансового моніторингу, а також брати участь у навчальних заходах з цих питань?

Відповідно до вимог Закону забезпечення здійснення заходів з питань фінансового моніторингу у суб'єкті покладено на відповідального працівника.

В свою чергу, внутрішній аудитор забезпечує проведення перевірки внутрішньої господарської діяльності суб'єкта.

Водночас, частиною третьою статті 7 Закону до повноважень відповідального працівника належать, зокрема, проведення перевірок діяльності будь-якого підрозділу суб'єкта первинного фінансового моніторингу та його працівників щодо виконання ними внутрішніх документів з питань фінансового моніторингу.

Таким чином, за рекомендацією Робочої групи внутрішній аудитор не зобов'язаний ознайомлюватися з внутрішніми документами установи з питань фінансового моніторингу, а також брати участь у навчальних заходах з цих питань, та, разом з тим, проводити аудит, що стосується здійснених установою заходів з питань фінансового моніторингу.

Питання 6. Який порядок оновлення Правил проведення фінансового моніторингу (чи достатнім є друк оновлених розділів Правил і додавання їх до діючих правил, чи необхідно кожного разу передруковувати Правила у повному обсязі?

Відповідно до частини першої статті 6 Закону суб'єкт первинного фінансового моніторингу (крім спеціально визначених суб'єктів первинного фінансового моніторингу, які провадять свою діяльність одноособово, без утворення юридичної особи) з урахуванням вимог законодавства розробляє, впроваджує та постійно з урахуванням законодавства оновлює правила фінансового моніторингу, програми здійснення фінансового моніторингу та інші внутрішні документи з питань фінансового моніторингу.

Водночас, процедура оновлення внутрішніх документів з питань фінансового моніторингу законодавством не визначена.

Робочою групою рекомендовано суб'єктам первинного фінансового моніторингу самостійно приймати рішення щодо порядку оновлення Правил проведення фінансового моніторингу (друкувати оновлені розділи Правил і додавати їх до діючих Правил, чи передруковувати Правила в повному обсязі), враховуючи при цьому рекомендації відповідних суб'єктів державного фінансового моніторингу.

Питання 7. Визначення останнього робочого дня місяця, не пізніше якого відповідальний працівник зобов'язаний відзвітуватися (це загальноприйнятий робочий день, чи робочий день безпосередньо в кредитній спілці)?

Відповідно до частини шостої статті 7 Закону відповідальний працівник незалежний у своїй діяльності, підзвітний тільки керівнику суб'єкта первинного

фінансового моніторингу і зобов'язаний не рідше одного разу на місяць, але не пізніше останнього робочого дня звітного місяця інформувати у письмовій формі керівника суб'єкта первинного фінансового моніторингу про виявлені фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, та заходи, вжиті, зокрема, для:

забезпечення здійснення заходів фінансового моніторингу;

розроблення та постійного оновлення внутрішніх документів з питань фінансового моніторингу з урахуванням вимог законодавства;

підготовки персоналу щодо виконання вимог цього Закону шляхом проведення освітньої та практичної роботи.

Отже, відповідальний працівник повинен відзвітуватися керівнику не пізніше останнього робочого дня звітного місяця.

Зважаючи на викладене, відповідальний працівник має право відзвітуватись і раніше останнього робочого дня звітного місяця, але граничним терміном звітування відповідального працівника є останній робочий день звітного місяця.

5. Держфінмоніторингом спільно з розробниками програмного засобу «Експерт-ФМ» розроблено механізм відновлення бази даних суб’єкта первинного фінансового моніторингу – небанківської установи, яку було втрачено внаслідок кібератаки на комп’ютерні системи суб’єктів первинного фінансового моніторингу. Відповідні рекомендації розміщено на офіційному веб-сайті Держфінмоніторингу у розділі – «Інформаційна взаємодія» / «Технологія електронної взаємодії» / «Для небанківських установ».

Заступник директора департаменту –
начальник відділу стратегії розвитку
системи фінансового моніторингу
Департаменту координації системи
фінансового моніторингу **В.І. Савчук**

ПОГОДЖЕНО

В.о. Голови **І.М. Гаєвський**